

Az utolsó, negyedik részben a világháborúba való belesodródást megint a determináltsággal magyarázza: ez a német-osztrák-magyar politikai egybefonódásnak az eredménye. Az első világháború tárgyalásának a végén érdekesen tárja eléink azt a tényt, hogy Oroszország felbomlása után már csak a Németország iránti szolidaritásból, becsületből és barátságból tartottunk ki mellette az összeroskadásig. Az 1918-as választójogi javaslatról előbb azt mondja, hogy Tisza túlságosan radikálisnak tartotta, pár sorral később meg azt, hogy melléje állt egész ékesszólásával. Az események tárgyalásában mindig végighúzódik, ha olykor csak egy-egy mondattal is, az annyira fontos nemzetiségi kérdéscsoport fel nem ismerése, mindig fenyegetőbbé válása. Beszél a Wekerle lemondása utáni kormányról, de csak később tudjuk meg, hogy ezt Hadik alakította). Tisza István jellemzése aránytalanul csak négy-öt sornyi; elismeri róla, hogy tetteinek lélektani rugóit a jövő történetíróinak kell kiemelniök. A 305. oldalon „e sorok írója“ megnevezéssel saját magát is belevive művébe, közli, hogy a munkásvezérek akkoriiban előtte tett kijelentései szerint a munkásság kétharmada még a proletárdiktatura kiküáltása előtt hallani sem akart a kommunizmusról. Ilyesféle részletek igen nagyra teszik a különbséget a könyv zömének és végének történetírói tárgyilagossága között. A proletárdiktatúrát Buda török elfoglalásával állítja párhuzamba és a szörnyű trianoni békéért a forradalmat okolja egy igen szép mondattal: „Ha egy ország a maga védelmében a végsőkig kitart, soha nem kap olyan rossz békét, mint ha ellenállás nélkül adja meg magát“. Ez is mutatja, a könyv végére érve személytelensége, hűvös stílusa is mennyire átalakult. A befejező rész a könyvben már (vagy még?) nem történelem, hanem részint egy képes naptárhoz hasonló, érdekes politikai eseményelmondás, beszámoló felsorolás, részben nemes, megszívlelnivaló, hazafias, jövő magatartásunkat is irányítani óhajtó, buzdító publicisztika.

Nem vitatható azonban, hogy a mű egésze igazán nagyértékű munka és érdemes arra, hogy minden tanári és ifjúsági könyvtárban is helyet foglaljon és a történelemtanárok, de más szakosok, valamint a komolyabb ifjúság is gyakran használják.

Hodinka László.

Hazánk, Nemzetnevelők Könyvtára, I. Nemzetismeret. Kiadja az Országos Köznevelési Tanács, Budapest, 1942. (Ára: 3.50 P) 272 old.

Térképekkel és képekkel gazdagon illusztrálva; név- és tárgymutatóval, valamint az olvasásra ajánlott könyvek jegyzékével. A könyv megfelelő címének, nem Magyarország ismerete; több ennél, tartalmi beállítottságánál fogva a szellemi honvédelem könyve. A névtelen szerző a haza fogalmából indul ki. „A pusztá teret — úgymond — a nép építi ki: hazájává“. A közös történelem, a kultúra, a gazdasági összetartozás láncolja a népet a földhöz, bármilyen is a nép nyelve vagy eredete. Ebből a szemszögből tekintve illeszti be *hazánkat* a szerző Európa egészébe. Az egyes belső tájakkal keveset foglalkozik, a mű az *egészre* helyezi a súlyt. A magyar haza természet: terének tájankinti rövid ismerete után a népi tér, a művelődés tere, a gazdasági tér, a politikai tér fejezeteiben adja lényegét, szem elől nem tévesztve a haza tartalmának pedagógiai beállítását. A mű a földrajz tanításánál is becses segédkönyv, de tulajdonképpen minden nemzeti tárgyat tanító nevelő számára készült. Nyelvezete világos, kerül a szakkifejezéseket, általános érdeklő. Ép ezért nemcsak a nevelők, hanem bárki is haszonnal forgathatja.

Az olvasásra szánt művek azonban csekély választékot nyújtanak. Igen fontos művek hiányoznak még innen. Továbbá érdemes lenne egy-két mű gazdag illusztrációs anyagára is felhívni a nevelők figyelmét, így például Kogutowicz Károly: *Dunántúl és Kisalföld írásban és képben* c. művénel.

Szabó Pál Zoltán.

NEVELÉS ÉS ÉLET.

A SZEGEDI PIARISTA GIMNÁZIUM március 25-én ünnepelte meg a rend magyarországi működésének 300 éves jubileumát. Az ünnepséget háromnapos ájtatosság előzte meg a Fogadalmi-templomban. A *triduum szónokai* a piarista iskolák sajátos vallási arculatáról és világnézeti küldetésstudatáról emlékeztek meg. *Schneider* Vencel ofm: Piarista iskola ájtatos iskola; *Merényi Vince* O. Min. Conv.: Hit és tudomány; *Sik Sándor* dr. egyet. tanár: A piarista eszmény címen. Márc. 25-én az ifjúság közös szent áldozáshoz járult. Az ünnepi beszédet ekkor *Mester János* dr. egyet. ny. r. tanár mondta a szent Rendalapító eszmé örökségének ma is élő hatásáról.

Gyümölcscsoltó Boldogasszony a rend életében nagy ünnep; ezen a napon öltötte u. i. magára Kalazanci szent József 14 társával a szerzetesi ruhát. A rendnek ezen a szimbólikus születésnapján rendezte a szegedi intézet a Városi Színházban d. e. 11 órakor magasszínvonalú emlékező ünnepségét. A gimnáziumi ének és zenekar dícséretes szereplésén kívül fellépett *Bisztriczky Tibor* a kiváló hegedűművész. Az ünnepély szónoka *Halász Pál dr.* kanonokplébános volt. A piarista iskolák nemcsak értelemben vett népszerűségüknek alapját három tényezőben jelezte meg: a piarista atyák igényte-

lenségében, mértéktartó tárgyilagosságában és józan konzervatívizmusában. A hangulatos ünnepséget *Sik Sándornak Podolini diákok* c. egyfelvonásosa fejezte be, mely Rákóczi Ferenc menekülésének a podolini piarista rendházban lejátszó jelentős epizódját ábrázolta. — Az ünnepély választékos műsora hűen érzékeltette a 300 éves emlékezés kegyeletos hangulatát.

Itt emlékezünk meg a piarista jubileummal másik szegedi vonatkozású jelenségéről. *Megyer József* közvetlen és hangulatos helyszíni közvetítést írt az iskoláról és környezetéről. (*Séta a szegedi piarista gimnázium körül*. 1942. Szeged, 31. old. A magyar piaristák 300. évében.) „Meghitt... családi beszélgetések” formájában vezeti végig olvasóját Megyer a gimnáziumon, továbbá ihletadó és szellemi indításokban gazdag környezetén. (Hősök kapuja, árkádok, egyetemi épületek, szeminárium, püspöki palota, Dómtér, Fogadalmi-templom stb.) Majd bemutatja az ősi rendházat és a régi nagy szegedi piaristákat. Végül emlékeztet a piaristák anyaházába: a római szent Pantaleónba. Művét a szellemes jellemképek, találó művészettörténeti megállapítások és az érdeklődést ébrentartó friss stílus teszi kellmes, sőt tanulságos olvasmánnyá. *Augur.*

Helyszűke miatt a Kisparti-alapítványra beérkezett adományok nyugtázását köv. számunkban közöljük.